

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2022/40 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2026/50

Karar Tarihi : 26/3/2026

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Muhafazakar Yükseliş Partisinin 2021 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR ve Muhterem İNCE'nin katılımlarıyla 9/3/2023 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. Muhafazakar Yükseliş Partisinin 2021 yılı kesin hesap dosyasında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünen 61 il teşkilatına ait kesin hesap cetvellerinde hayatın olağan akışına aykırı gelir ve gider tutarlarının sunulduğu tespit edilmiştir.

3. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilir. Parti yetkililerine ait olan veya kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek kiraya isabet eden tutar partiye bağış olarak kaydedilmelidir.

4. Parti Genel Merkezi ve il örgütleri faaliyette olduğuna göre bu teşkilatlara ait en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.) olması gerekir. Parti yetkililerinin sundukları kesin hesapta, 61 il teşkilatına ait çok düşük miktarda gelir ve gider gerçekleştiği anlaşılmıştır. Partinin gider olarak gösterdiği tutarla siyasi faaliyetlerini karşılaması mümkün değildir. Parti faaliyetleri için zorunlu olan bu gelir ve giderlerin hesaplarda görülmemesi yönetim gelir ve giderlerinin Parti tüzel kişiliği adına kayıt altına alınmadığını göstermektedir. Bu durumda 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 69. maddesinde yer alan bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliğinin adına elde edileceği ile aynı Kanun'un 70. maddesindeki bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliğinin adına yapılacağı hükmüne aykırı davranılmıştır.

5. Anayasa Mahkemesine hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Bu itibarla Muhafazakar Yükseliş Partisinin 2021 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Genel Merkeze ait kesin hesap cetvelinin sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

B. Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiyeye bu kararın tebliğinden itibaren otuz gün süre verilmesine,

C. Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

7. Muhafazakar Yükseliş Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2021 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Oğuz ÇAKAR tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa'nın ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

8. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerden Partinin 2021 yılı gelirleri toplamının 416.979 TL ve geçen yıldan devreden kasa, banka toplamının 10.636,46 TL; giderleri toplamının 420.068,65 TL ve gelecek yıla devreden nakit, banka toplamının 7.546,81 TL olduğu anlaşılmaktadır.

9. Anayasa Mahkemesinin 9/3/2023 tarihli ilk inceleme kararıyla Partinin 2021 yılı Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterlerini Sayıştay Başkanlığına göndermesi için bu kararın tebliğinden itibaren otuz gün süre verilmesine karar verilmiştir. Partinin anılan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri belirtilen süre içinde göndermemesi üzerine Sayıştay Başkanlığı tarafından Partiyeye gönderilen 26/2/2025 tarihli ve 25011691 sayılı yazıyla 2021 yılı esas incelemesinin yapılabilmesi için Genel Merkeze ait gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterlerin gönderilmesi gerektiği tekrar bildirilmiştir. Ancak Parti tarafından Sayıştay Başkanlığına herhangi bir cevap sunulmamış olup bilgi, belge ve bu belgelerin kaydedildiği defterler gönderilmemiştir.

10. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, siyasi partilerin genel merkezlerinin ve teşkilat kademelerinin gelirlerinin parti merkez karar ve yönetim kurulunca bastırılan makbuzlar karşılığında alınacağı ve sağlanan gelirin türü ve miktarıyla gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyen kişinin sıfatı, adı, soyadı ve imzasının makbuzda ve dip koçanlarında yer alacağı belirtilmiştir. Anılan Kanun'un 75. maddesinin dördüncü fıkrasında da "*Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve*

giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir.” 76. maddesinin üçüncü fıkrasında ise “Bu Kanunun 69 uncu maddesinde belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin tevsik edilmeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşırsa, Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelir Hazineye irat kaydedilir.” hükümleri yer almaktadır.

11. Kanun’un 70. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca beş milyon liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından bu miktarı geçen harcamaların geçerli ve kanıtlayıcı bir belgeye dayanması gerekmektedir. Kanun’un 76. maddesinin dördüncü fıkrasında ise belgelendirilmesi gerektiği hâlde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti mal varlığının Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedileceği hükmü bulunmaktadır.

12. Bu hükümlere göre siyasi partilerin kesin hesaplarının dayanağını oluşturan gelir gider belgelerini Anayasa Mahkemesine sunması gerekmektedir. Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararı ile esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Partiye Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri göndermesi için bu kararın tebliğinden itibaren otuz gün süre verilmiş ancak yukarıda belirtildiği üzere söz konusu belge ve defterler gönderilmemiştir.

13. Bu nedenle Partinin Genel Merkez kesin hesabında gösterdiği hâlde belgelendirmediği 419.619,46 TL gelir ve 419.619,46 TL gider rakamı kadar Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

14. Ayrıca Partinin kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ve defter kayıtlarını Sayıştay Başkanlığına göndermemesi dolayısıyla 2820 sayılı Kanun’un 75. maddesi gereğince yapılan araştırma ve incelemeleri engellediği ve aym madde gereğince istenilen bilgi ve belgeleri vermediği tespit edilmiştir.

15. Kanun’un 75. maddesi hükmüne aykırı olarak Parti Genel Merkezinin gelir gider belgeleri ile defter kayıtlarını göndermeyerek inceleme ve araştırmayı engelleyen Parti sorumluları hakkında Kanun’un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılmasını temin için suç duyurusunda bulunulması gerekir.

IV. SONUÇ

Muhafazakar Yükseliş Partisinin 2021 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu’nun 75. ve 76. maddelerine göre Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ve defter kayıtlarını Anayasa Mahkemesine sunmayan ve gelir ve giderlerini belgelendirmeyen Partinin Genel Merkez kesin hesabında gösterdiği 419.619,46 TL gelir tutarı ve 419.619,46 TL gider tutarı olmak üzere toplam 839.238,92 TL karşılığı Parti mal varlığının toplamı kadar parti malvarlığının Hazineye irat kaydedilmesine,

B. Partinin kesin hesabında gösterilen 416.979 TL gelir, 10.636,46 TL geçen yıldan devreden kasa, banka toplamı ile 420.068,65 TL gider, 7.546,81 TL gelecek yıla devreden nakit, banka toplamının, Hazineye irat kaydedilmesi gerektiği değerlendirilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun’a uygun olduğuna,

C. Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterlerin gönderilmemesinden dolayı Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılabilmesi için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

26/3/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Başkanvekili
İrfan FIDAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI